

Tarama ve Düzenleme: AYHAN
matrixx2030@hotmail.com

Çan Kulesindeki Şeytan

Saat kaç? - ESKİ DEYİŞ

Dünyanın en güzel yerinin Hollanda'daki Vondervotteimittiss kasabası olduğunu -heyhat! *Artık* değil- herkes az çok bilir. Yine de ana yollardan biraz uzakta, ücra bir yerde bulunduğundan okuyucularından oraya gidenlerin pek fazla olmadığını sanıyorum. Gitmemiş olanlar için bu kasabadan biraz bahsetmem yerinde olur. Aslında yakınlarda kasabanın başına gelen felaketi anlatarak kasaba sakinlerine sempati duyulmasını sağlamak niyetinde olduğum için bu daha da büyük bir gerekliliğe dönüşüyor. Beni tanyanlar üstlendiğim bu görevi elimden geldiğince iyi yapacağımdan, katı bir tarafsızlık sergileyeceğimden, verileri ihtiyatla inceleyeceğimden ve otoritelerin yazdıklarını karşılaştıracığımdan kuşku duymayacaktır. Bir tarihçinin görevidir bunları yapmak.

Vondervotteimittiss kasabasının en başından beri şimdiki gibi olduğunu çeşitli kitaplara, elyazmalarına ve yazıtlara dayanarak söyleyebilirim. Ancak ne zaman kurulduğu konusunda ne yazık ki tupki bazen bir takım cebir formülleri karşısında bocalayan matematikçiler gibi belirsiz bir belirginlikle konuşmak zorundayım. Bu yüzden kurulduğu tarih bence, kasabanın köklü geçmişi de göz önüne alırsak, rakamsal olarak söylenebilecek herhangi bir sayıdan daha az olamaz.

Vondervotteimittiss isminin nereden geldiğine gelince, ne yazık ki bu konuda da kesin bir şey söyleyemiyorum. -Bu hassas konu üstünde öne sürülen çeşitli fikirler var. Bunların bazıları zekice, bazıları bilgece, bazıları da tam tersi şekilde yazılmış. Hiçbiri bana tatminkar gelmiyor. Belki Grogswigg'in Kroutap-lenttey'inkine oldukça yakın tezini ihtiyatla tercih etmek yerinde olur. Şöyle diyor: "*Vondervotteimittiss - Vonder, lege Donder - Votteimittiss, quasi und Bleitiz-Bleitiz obsol: Pro Blitzen.*" Bu türetme Kasaba Meclis Binası'nın üstünde-

ki çan kulesinin tepesindeki yazıyı örtüyor. Ancak böylesine önemli bir konuya daha fazla değinmek istemiyorum. Bu konuda bilgilenmek isteyen okuyuculara Dundergutz'un *Oratunculoe de Rebus Proeter-Veteris'ini* öneririm. Ayrıca Blunderbuzard'ın De Derivationibus'unun kırmızı-siyah karakterli Folyo Gotik baskısının 27. sayfadaki 5000. sayfaya kadarki kısmını tavsiye ederim. Ayrıca oradaki, Stuffedpuffin'el yazısıyla yazılı kenar notlarını Gruntduzzzell'in dipnotlarıyla karşılaştırın.

Vondervotteimittiss isimnin nereden ve ne zaman geldiği belirsiz olsa da, daha önce de söylediğim gibi hiçbir değişiklik geçirmemiş olduğundan kuşku duyamayız. Kasabannın en yaşlıları bile bu isim hep aynı olduğunu söylerler. Hatta en küçük bir değişikliğin imasını bile hakaret sayarlar. Kasaba yusyuvurlak bir vadinin içinde bulunmaktadır. Vadinin çevresi yaklaşık yarım kilometredir ve etrafı alçak tepelerle çevrilidir. Kasaba halkı bu tepeleri aşmayı hiç denememiştir. Öte tarafta hiçbir şey olmadığına inanmak gibi sağlam bir gerekçeleri vardır.

Vadinin oldukça düz ve yassı taşlarla kaplı olan eteklerinde altmış küçük ev bir sıra halinde dizilmiştir. Sırtı tepeye dayalı olan bu evler mecburen ortadaki düzlüğe bakmaktadır. Düzlüğün orta noktasından her eve tam elfi beş metre vardır. Her evin önünde küçük bir bahçe vardır. Bu bahçelerinin her birinde kavvisli bir yol, bir güneş saati ve yirmi dört lahana bulunur. Binalar birbirine o kadar benzer ki hiçbir şekilde ayırt edilemezler. Çok eskiden inşa edildiklerinden mimari tarzları biraz tuhaftır, ama bu canlılıklarına gölge düşürmez. Küçük, kırmızı, siyah uçlu tuğlalardan yapılmadırlar. Bu yüzden duvarları kocaman birer satranç tahtası gibi görünür. Üçgen biçimindeki damları öne dönmüktür. Dam saçaklarının ve giriş kapılarının üstünde evin geri kalanı kadar büyük saçak silmeleri vardır. Çatıda çok sayıda kiremit bulunur. Uçları uzun ve kıvrıktır. Binaların ahşap kısımları koyu renklidir ve etraflarında pek çok oyma vardır. Bunların şekilleri birbirinden pek farklı değildir, çünkü Vondervotteimittiss oymacıları hep sadece iki şeyin oymasını yapabiliştir — saatlerin ve lahanelerin. Ama bunları kusursuzca oyarlar. Kesiklerini kullanacak bir yer bulur bulmaz eşsiz dehalarnı sergileyemeye başlarlar.

Evlerin içi de dışı gibidir. Eşyalar hep aynıdır. Yerler kare çinilerle kaplıdır. İnce, kavvisli bacakları olan encik ayaklı sandalyelerle masalar siyah tahtadan yapılmaz. Sömine alınıklı geniş ve yüksekler. Alınlığın ortasındaki saat ve lahana oymaları yetmezmiş gibi, üstünde tam ortada bir de gerçek saat var-

dır. Muazzam tiktaklar çıkaran bu saate alınmış iki ucundaki lahana saksları eşlik eder. Lahanelerle saatin arasında küçük birer porselen adam heykeliği durur. Heykeliçiklerin iri birer göbeği ve bu göbeklerde büyük, yuvarlak birer delik vardır. Bu delikten bakılınca içerde bir saat olduğu görülür.

Ocaklar büyük ve derindir. İçinde kavvisli kütük demirleri vardır. Ocak hep yanar ve üstünde lahana turşulu domuz eti kaynayana koca bir kazan vardır. Evin hanımı sürekli bu kazanın başındadır. Ufak tefek, şişman, yaşlı bir kadındır. Mavi gözlü ve kırmızı yüzlüdür. Başına mor ve sarı kurdelelerle süslenmiş, sivri tepeli iri bir kepek geçirmiştir. Turuncu renkteki yünlü giysisinin kalça kısmı son derece kabarık, robası çok kısadır. Aslında diğer açılardan da çok kısadır elbise, dizden aşağı inmez. Kadının dizleri ve ayak bilekleri kalındır, ama bu bilekleri bir çift yeşil, hoş çorap örtür. Pembe deri ayakkabıları sarı kurdelelerle bağlanmış, bunlara lahana şeklinde düğüm atılmıştır. Sol elinde küçük, ağır bir Hollanda saati taşır. Sağ elinde ise lahana turşusuyla domuz etini karıştırdığı bir kepece vardır. Yanında tombul bir tekir kedi durur. Kuyruğuna yaldızlı bir oyuncak çalar saat bağlanmıştı. Bunu oraya "oğlanlar" bağlamıştır. Üç tane olan oğlanlar bahçede domuzla bakmaktadır. Her biri altmışar santim boyundadır. Üç köşeli amiral şapkalı, kalçalarına kadar inen mor yelekleri, tavşan derisi bol pantolonları, kırmızı yün çorapları, iri sivri tokalı ağır ayakkabıları ve iri sedef düğmeli uzun ceketleri vardır. Ayrıca her birinin ağzında birer pipo, sağ elinde de küçük birer saat bulunmaktadır. Pipolarından bir nefes çekip saate bakar, sonra saate bakıp pipolarından bir nefes çekerler. Son derece şişman ve tembel olan domuz bazen yerdeki tek tük lahana yapraklarını yer, bazen de arkasındaki, o yumurcakların kedi kadar güzel görünüşü diye *kendi* kuyruğuna da bağlanmış olduğu yaldızlı çalar saate bir tekme savurur.

Ön kapının hemen önünde, yüksek arkalı, oturma yeri deriden, tıpkı içerdeki sandalye ve masalar gibi kavvisli bacaklı ve encik ayaklı bir koltukta evin reisi oturmaktadır. Son derece şişman, kısa boylu, yaşlı bir beydir, iri, yuvarlak gözleri ve devasa bir gerdanı vardır. Giysileri oğlanlarınki gibidir. Tek farkı piposunun onlarınkilerden büyük olması ve daha fazla duman çıkarabilmesidir. Oğlanlar gibi damın da bir saati vardır, ama o saatini cebinde taşır. (Aslına bakılırsa ilgilenmesi gereken, saatten daha önemli bir şey vardır, bunun ne olduğunu az sonra açıklayacağam.) Sağ ayağı sol dizinin üstünde, oyle oturmaktadır; yüzünde ciddi bir ifade vardır ve gözlerinden en azından birini sürekli, kararlılıkla düzlüğün ortasındaki dikkate değer bir nesnenin üstünde tutar.

Baktığı şey Kasaba Meclis Binası'nın çan kulesinin içinde bulunmaktadır. Kasaba Meclisi'nin tüm üyeleri son derece kısa, şişman, yağlı, zeki adamlardır, iri, tabak gibi gözleri ve tombul gerdanları vardır. Vondervotteimittiss'in sıradan sakinlerinkinden çok daha uzun ektikleri ve çok daha büyük ayakkabı tokaları vardır. Kasabadaki geçici ikametinden sonra defalarca toplandı ve şu üç önemli kararı benimsediler:

"Eski köye yeni âdet getirmek gereksizdir."

"Vondervotteimittiss'in dışında katlanılabilecek bir yer yoktur-" ve

"Saatlerimizle lahanalarımız bize yetir."

Meclis'in toplanti salonunun üstünde çan kulesi, çan kulesinin içinde de çan bôlmesi bulunur. Bu bôlmenin içinde Vondervotteimittiss'ilerin kendini bildi bileli gurur ve hayret duyduğu, büyük saat vardır. Deri koltuklarda oturmakta olan yaşlı beylerin gözlerinin çevrili olduğu nesne budur.

Büyük saatin yedi yüzü vardır - her biri çan kulesinin yedi tarafından birindedir - her taraftan görülebilir diye. Yüzleri büyük ve beyaz, kolları ağır ve siyahtır. Görevi sadece onun bakımını yapmak olan bir görevli vardır. Ama bu görev paralı işlerin en kolaydır, çünkü Vondervotteimittiss saatinde şimdiye kadar bir sorun çıktığı görülmemiştir. - Son zamanlara kadar böyle bir şeyi ima etmek bile kafirlik sayılırdı. O büyük çan, arşivlerde kaydı olan en eski zamanlardan beri her saat başı düzenli olarak çalmıştır. Aslında bu, kasabadaki diğer saatler için de geçerliydi. Saatin kaç olduğunu öğrenmek için buradan daha iyi bir yere gidilemezdi. O iri çan "On iki!" demenin vakti geldiğine karar verince bütün itaatkar hayranları ağızlarını aynı anda açar, verdikleri ses sanki büyük saatin yankısı olurdu. Kasacası, kasabalılar lahanalarını seviriyorlardı, ama saatleriyle gurur duyarlardı.

Az zahmetli çok maaşlı bütün işlere öyle böyle bir saygı duyulur. Vondervotteimittiss'in çan kulesi görevlisi az zahmetli çok maaşlı işlerin en mükemmelinde çalıştığından dünyanın en saygı gören insanıdır. Kasabanın en yüksek mevkili adamdır. Domuzlar bile ona başlarını kaldırıp saygıyla bakar. Çeketi kasabanın diğer beylerinkilerden çok daha uzun -piposu, ayakkabı tokaları, gözleri ve midesi çok daha büyüktür. Gerdanına gince: Onda çifte gerdan vardır.

Böylece o mutlu Vondervotteimittiss kasabasının tablosunu çizmiş oldum. Boylesine güzel bir resmin tepetaklak olması ne acı!

En bilge kasabalılar arasında bir deyiş vardır. "Tepelerin ardından hayırlı bir

şey gelmez," derler. Bu sözlerle bir kehanet gizliydi adeta. Ve bu kehanet, gerçekleşmek için iki gün önce, saat tam öğlen on ikiyi beş kala doğu tarafındaki tepenin zirvesinde son derece tuhaf görüntüslü bir nesnenin belirmesini bekliyordu. Böyle bir görüntü tabii ki herkesin ilgisini çekti ve deri bir koltukta oturmakta olan her kısa boylu yaşlı bey gözlerinden birini, diğerini çan kulesindeki saatten ayırmadık, koryukla o tarafa çevirdi.

Saat on ikiyi üç varken söz konusu tuhaf nesnenin oldukça kısa boylu, yabancı görüntüslü genç bir adam olduğu anlaşılmıştı. Tepelerden hızla inmekteydi, bu yüzden kısa süre sonra herkes ona iyice bakma fırsatı buldu. Şimdiye kadar Vondervotteimittiss'te görülmemiş en kısa boylu adamdı. Teni enfie renginin koyu bir tonundaydı. Uzun bir kanca burnu, bezelye gibi gözleri, geniş bir ağız ve mükemmel dişleri vardı. Dişlerini sergilemeye özellikle çaba harcıyormuş gibiydi, çünkü sırtırken ağız neredeyse kulaklarına değecekti. Bıyıkları ve favorileri yüzünün geri kalanını gizliyordu. Başı açıktı ve saçı özenle, küçük bukleler halinde yapılmıştı. Üstünde dar, kırlangıç kuyruklu siyah bir ceket (bir cebinden uzupar bir beyaz mendil sarıyordu), siyah ve kısa bir keşmir pantolon, siyah oruparlar ve fiyonk yapılmış enli saten kurdeleli, bombeli rugan iskarpinler vardı. Bir kolunun altında dev bir şapka, diğer kolunun altındaysa kendisinin neredeyse beş misli bir keman taşımaktaydı. Sol elinde altın bir enfie kutusu vardı. Tepeden hoplayıp zıplayarak, tuhaf adamlara inerken kutudan sürekli enfie çekiyordu; yüzünde olabilecek en yoğun bir tatmin ifadesiydi. Tanrım! Vondervotteimittiss'in dürtüst sakinleri için nasıl bir görüntüyüdü bu!

Açık konuşmak gerekirse, adam her ne kadar sırtısa da yüzü küstah ve sinliydi; ve saha kalka kalka kasabanın ortasına inerken rugan iskarpinlerinin tuhaf bombeleri epey şüphe uyandırmıştı. Onu o gün gören pek çok kasabalı kırlangıç kuyruklu ceketinin cebinden son derece göze batar bir şekilde sarkan o beyaz patiska mendilin altına bir göz atmak için çok şey verirdi. Ama kasabalıyı asıl kızdıran şey, o alıaç züppenin fandangosı yaparacasına ya da bir fırlıdak gibi döne döne sağa sola giderken attığı adamlarda dünyada ritim diye bir şeyin varlığından, zamanlamasının öneminden hiç haberi yokmuş gibi görünmekteydi.

Ancak kasabalılar gözlerini doğru düzgün açma fırsatını daha yeni bulmuştu ki, o serseri ortalarına sıçrayıverdi. Dans adamlarıyla bir oraya bir buraya gitti. Sonra topuklarının üstünde hızla döntüp zıplayarak bir güvercin gibi havalandı

ve Kasaba Meclisi Binası'nın ta tepesindeki çan kulesine kondu. Şaşkınlığa uğrayan çan görevlisi burada tetikte, ancak gene de vakur bir edayla pipo içmekteydi. Ama o ufacık adam görevlinin burnundan tuttu, şöyle bir çevirip çekti. Elindeki koca şapkayı adamın kafasına geçirip ta ağzına kadar indirdi. Sonra o büyük kemaniyla ona öyle uzun ve öyle temiz bir dayak çekti ki, sanki Vondervotteimittiss'in çan kulesinde bir bando alayı şeytana gösteri yapıyordu.

Şimdi on ikiye sadece yarım saniye kalmış olmasa bu ilkesize saldıran kasabalıları nasıl gözü dönmüşçe bir intikam arayışına yöneltecekti bilemeyiz. Çan çalmak üzereydi ve herkesin saatine iyice bakması mutlak ve öncelik taşıyan bir gereklilikti. Ancak tam bu anda çan kulesindeki adam hiç işi olmadığı halde saati kurcalamaya başladı. Çan artık çalmaya başlamış olduğundan kimse nin onun hareketlerine dikkat edecek vakti yoktu, çünkü çan seslerini hep birden ağızdan saymaları gerekiyordu.

"Bir!" dedi ses.

"Bir!" diye tekrarladı Vondervotteimittiss'teki deri koltukta oturan kısa boylu beylerin hepsi - "Bir!" dedi saatleri de; "Bir!" dedi oğlanların saati de ve ke-diyle domuzun kuyruklarındaki küçük yaldızlı çalar saatler de.

"iki!" diye devam etti büyük çan; ve

"iki!" diye tekrarladı bütün tekrarlayıcılar.

"Üç! Dört! Beş! Altı! Yedi! Sekiz! Dokuz! On!" dedi çan.

"Üç! Dört! Beş! Altı! Yedi! Sekiz! Dokuz! On!" diye yanıtladı diğerleri.

"On bir!" dedi çan.

"On bir!" diye anlaşılmaya vardı diğerleri.

"On iki!" dedi çan.

"On iki!" diye karşılık verdiler ve sustular. Tamamen tatmin olmuşlardı.

"On üç!" dedi çan.

"Lanet şeytan!" diye soludu kısa boylu yaşlı beyler. Sararmışlar, pipolarını ağızlarından düşürmüş, sağ ayaklarını sol dizlerinden indirmişlerdi.

"Lanet şeytan!" diye inlediler. "On üç! On üç! - Aman Allahım, saat - saat On üç!!"

Daha sonraki o korkunç sahneyi tasvirlemek boşuna olur. Bütün Vondervotteimittiss'iler içler açısı bir velvele kopardı.

"Mideme ne giirecek?" diye kükredi oğlanlar. "Bu saatte acıkırmı!"

"Pipoma ne oldu?" diye küffretti bütün kısa boylu yaşlı beyler. "Allah kahretsin! Bu saatte tütmesi lazım pipomun!" Ve pipolarını tekrar, büyük bir hiddet-

le doldurup koltuklarına geri yaslandılar ve öyle hızlı ve şiddetle duman çekmeye başladılar ki vadiyi bir anda dolduran dumandan göz gözü görmez oldu. Bu arada bütün lahanalar kızarmıştı. Sanki şeytan bir saat kılığına bürünüp her şeyi ele geçirmişti. Mobilyaların üstüne ouylmuş olan saatler büyülenmişçesine dans etmeye başladı. Şömine raflarının üstündekiler de öfkelerini zor zapt ediyordu ve on üçü öyle durmaksızın çalmaktaydılar, sarkaçlarını öyle kıpır kıpır oynatmaktaydılar ki gerçekten korkunç bir görüntüyü. -Ama en kötüsü, artık kediler de, domuzlar da kuyruklarına bağlanmış olan küçük çalar saatlerden bıkmıştı ve öfkelerini oradan oraya koşarak, tırmalayarak ve oyarak, tiz sesler çıkarıp keskin çılgınlıklar atarak, miyavlayarak ve cırlayarak, insanların yüzlerine saldırarak, içetekliklerin altına koşarak, yani sonuçta mantıklı bir insanın hayal edebileceği en korkunç gürlültü patırtıyı koparak çıkarıyorlardı. Bu da yetmezmiş gibi, çan kulesindeki o adı küçük yaramaz elinden geleni ardına koymuyordu. - O alçak arada sırada dumanların arasından görülyordu. Çan kulesinde, yerde sırt üstü yatmakta olan kule görevlisinin tepesinde otur-maktaydı. O habis herif dişlerinin arasında çanın ipini tutuyordu. İpi başıyla çekip duruyor ve çanı öyle bir çaldrıyordu ki, düşüncesi bile kulaklarını tek-rar çınlatıyor. Kucağında büyük kemani vardı. Bunu iki eliyle tutmuş, zamanlamamış ritimmiş aldırmadan (salak herif!) "Judy O'Flanagan'la Paddy O'Ra-ferty"yi çalyordu.

İşler böyle kötü bir hal almaya orayı tiksintiyle terk ettim. Şimdi doğru saati ve leziz lahanayı seven herkese yardım çağrısında bulunuyorum. Hep birlikte Vondervotteimittiss'e gidelim ve o kısa boylu herifi çan kulesinden indirerek kasabaya eski düzenini geri getirelim.